

БАРСАКЕЛМЕС

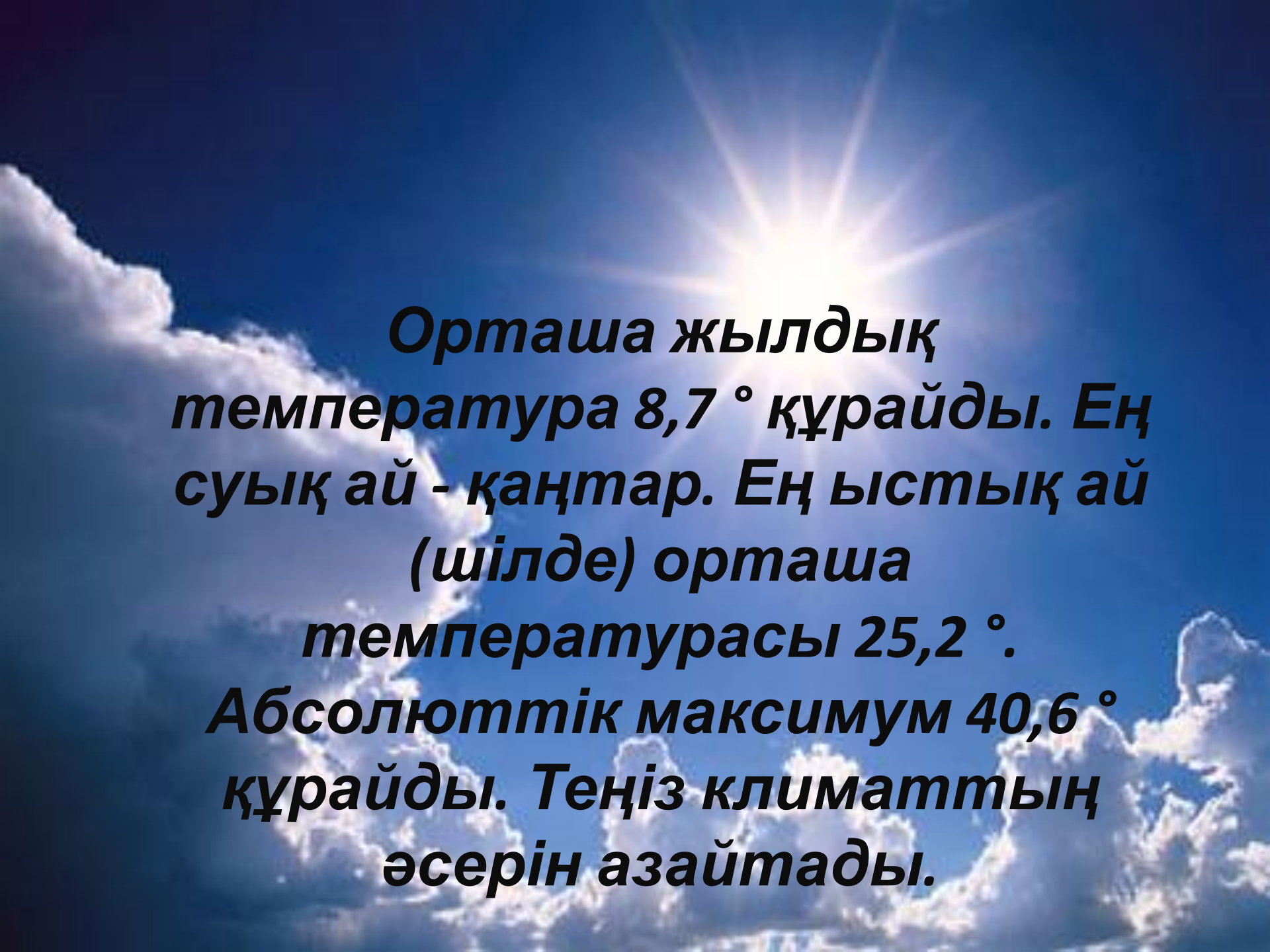
ҚОРЫҒЫ

Барсакелмес қорығында өте сирек кездесетін флора мен фауна бар. Өсімдіктердің 256-дан астам түрлері және малдар, аңдар, сүтқоректілер және қос мекенділер өмір сүреді. Теңіздің құрғауына байланысты сирек кездесетін балықтардың түрлері жойылып, жаңа өсімдіктер мен малдар кездесіп жатыр

**Қорық 1939 жылы
ұйымдастырылған
Арал теңізінің солтүстік-батыс
бөлігінде резерват орналасқан
Барсакелмес аралында орналасқан.
Арал теңізінің бұл екінші аралағы
бөлігі Қызылорда облысының Арал
ауданында орналасқан. Аралдың
ұзындығы 30 шақырымға созылып,
оның аумағы 300 шаршы метрден
асып, теңіз деңгейінің біртіндеп
төмендеуіне байланысты
тұрақты түрде артып келеді.**

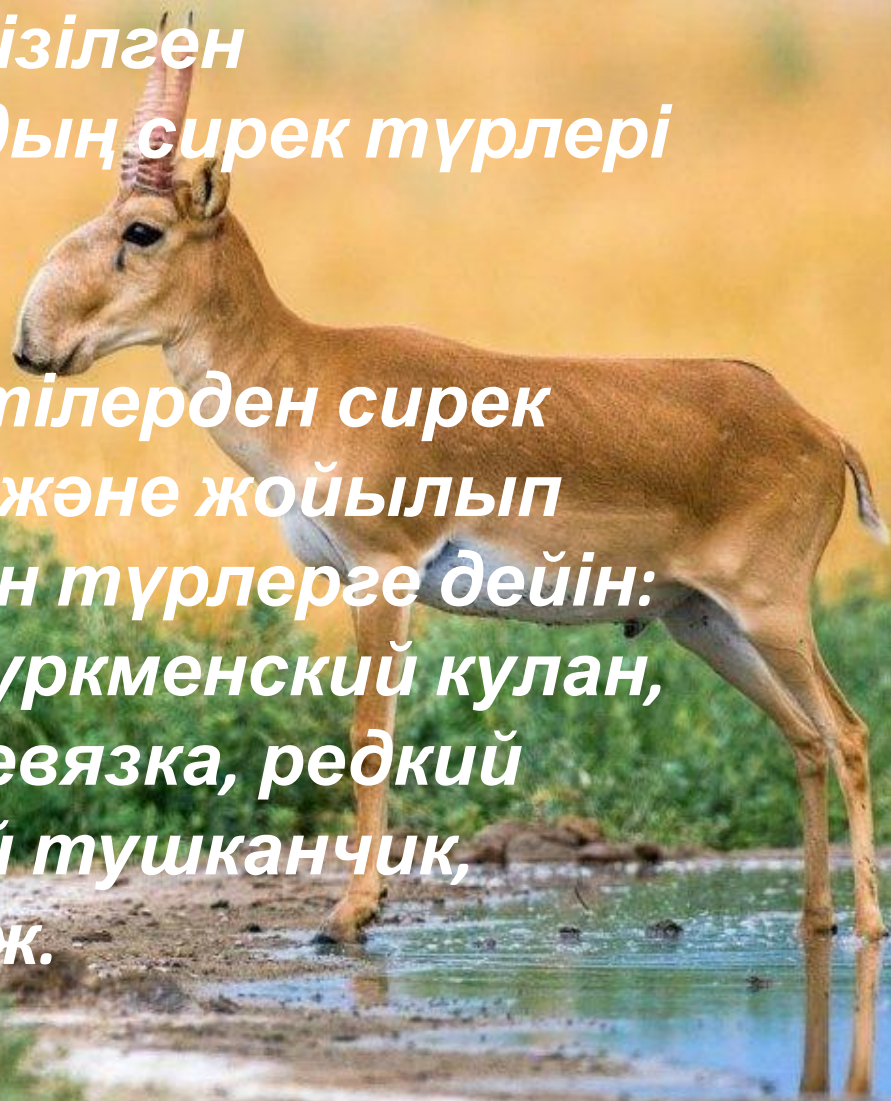

**Орташа жылдық
температура $8,7^{\circ}$ құрайды. Ең
суық ай - қаңтар. Ең ыстық ай
(шілде) орташа
температурасы $25,2^{\circ}$.
Абсолюттік максимум $40,6^{\circ}$
құрайды. Теңіз климаттың
әсерін азайтады.**

*Қорықтың тамырлы
өсімдіктер флорасы 278
түрді қамтиды, оның
ішінде эндемикалық
қазақстандық түрлер:
жусан (Арал және
Прутивида), Пратованың
квиноасы, Жүзгуна (бұйра,
скват, Талибина),
қызғалдақ Борщова.*

Қорық аумағында Қызыл кітапқа енгізілген жануарлардың сирек түрлері кездеседі.

. Сүтқоректілерден сирек кездесетін және жойылып бара жатқан түрлерге дейін: джейран, туркменский кулан, сайгак, перевязка, редкий карликовый тушканчик, ушастый ёж.

Өкілдері орнитофаунаы: кудрявый пеликан, белоглазый нырок, мраморный чирок, малая белая цапля, лебедь-кликун, малый лебедь, савка, змеяяд, степной орёл, могильник, беркут, джек, кречетка, чернобрюхий рябок, белобрюхий рябок, саджа, бурый голубь, филин

Арал өңірі тұрғындары арасында Барсакелмес төңірегінде аңыздар көп. Солардың бірі былай баян етіледі. Баяғыда осы маңайда тұратын тайпалар арасында жаугершілікке тыйым болмай бара жатқаннан кейін Ләтпай деген кісі бастаған ру адамдары құлақ естіп, көз көрмеген алыс жаққа кетіп қалуға қам жасайды. Сонда бұларға теңіздің қақ ортасындағы суы тұщы, шалғыны шүйгін, балығы мол, алуан түрлі аң-құсы бар, сексеуілі қалың ғажайып аралға өтіп кетуді ұсынушылар табылады. Бұлар мұз қатқанда күзер жасап, соның үстімен аралдың төріне жетіп алмақ болады. Сол мақсатта Изенді ондағы табиғатты ақ жартас түбін паналап, шолпанның тууын күтіп отырғандарында, олар жаққан оттың маңайына жыртық шапанды, тесік тымақты бір ақсақал келіп, Ләтпайға қарап: “Ол аралдан қорықпаңдар, онда зұлымдық жоқ, қасқыр жоқ, адамдар жоқ. Аралда табиғатты сақтасаңдар, бақытты да ұзақ өмір сүресіңдер. Ұрпақтарың ештеңеден зәрулік көрмейді. Мыңғырған мал болады. Аң-құсты өлтірмеңдер. Аққуларға тимеңдер”, – дейді. Осыны айтқан қария заматында қараңғылық қойнауына сүңгіп жоқ болады. Ләтпай оның Қыдыр екенін іштей сезеді. Ал, төбеде шолпан көрінген сәтте тайпа түгел орнынан қозғалып, мұзды көпір — күзердің үстімен тізбектеліп жүріп өтіп, аралдың қойнауына барып түседі. Қысты осы аралда жақсы өткізген Ләтпайдың жұрты көктемге қарай тойына бастайды. Қыдыр атаның айтқандары айдай келіп, көп ұзамай олар байи бастайды. Осы ұзақ аңыздың ақыры аралдағы ағайынның жылдардың жылы баяғы қарияның өсиетін естерінен тарс шығарып, сексеуілді отап, аң-құсты қырып, аққуға ауыз сала бастауы салдарынан бір түнде маңайды түгел ордалы жыланның жалмауымен аяқталады. Аңыз бойынша сол қырғыннан сегіз жасар бала ғана аман қалыпты. Шамасы, елді түгел харап етуге